

סא.

פ ר ט י כ ל מ.מ. 1/2/51
סיטינת ועדת הכלכלה
מוסדות "ח אדר א" תשי"א - 6.3.51
בשעה 10.00

ח ב ר י הוועדה הנכבדה:
היו"ר ס. נדר
ס. אדם
ס. אונא
צ. יהודה
א. כהן
נ. הפפז
ח. לבדאו
ש. לביא
א. ריקנטי
י. טפיר

מ ר ז מ י ם:
מר הולנדר - מנהל ספרד מסחר ותעשייה
ד"ר לוינטל - מטעם " "
ד"ר אטכנזי - מטעם " "
י. צור - מטעם " "

ס ד ר - ה י ר ם:
המשרד הדיון על שנויים במדיניות הקצוב
בהלבשה והנעלה.

היו"ר ס. נדר:
פותח את הישיבה.
מבקש את מר הולנדר לענות על השאלות
שנשאלו אתמול.

מר הולנדר:
מענה על השאלות בצורת סקירה כללית ואדבר
רק על העניינים העקריים.

מדוע יש צורך בשוק חופשי? - התשובה
ברורה: אין לנו מטבע במידה מספקת בכדי לספק את המנימום. אין לנו אפשרות
ממשלתית לפיקוח. בשיטה הקיימת לא היה שום פיקוח יעיל, ולא היתה זו שאלה
של מנגנון, או אנשים טובים או רעים, אלא כל מגפת הצו היה רע. אם
אנו נרצה לספק הארכים לאוכלוסיה רק על יסוד המטבע שנקבל מהאוצר, יהיה
חוסר עבודה - 5000-10.000 משפחות תהיינה מחוסרות עבודה בתעשייה, אם
לא לדבר על המסחר, אני יודע, שגם אם נצליח לקבל משר האוצר את
המכסימום שיש באפשרותו לתת - ואני מוכן להביא בפניכם את דרישותינו
לאוצר - נוכל לתת תעסוקה לכל המטוריות, אבל לא בחמרי גלם.

היתה הצעה בגרית - לא לדבר על שוק חפשי. כל מה שאנו יכולים לתת מההצעות הניתנות על ידי האוצר על יסוד סוצרי "לכל" - זוהי השיטה הקיימת, ומה שהנטיחו לצבור עד עכשו - לא יקויים, לא מה שהנטיחה הממשלה ולא מה שהנטיחה הכנסת. אין לנו מטבע זר וישנם קשיים בהשגת חסרי גלם, וגם אם יהיה לנו מטבע זר, לא נוכל לקנות את הכותנה.

מר לנדאו שאל, אם אנו מבררים מה הן האפשרויות לקנות חסרי גלם באפריקה המרכזית. בודאי, אנו מבררים, וישנן גם כמה תכניות טובות, אבל אין זה פתרון לשאלות יומיומיות - מה נספק לצבור מטח. וכאן מתעוררת השאלה: האם אנו רוצים להיות אמיתיים ולדבר ברצינות, או שאנו יכולים להבטיח ולא לקיימ?

בשאלה שאלה: מהו הסכום שאנו דורשים על יסוד מאזן התשלומים של 150 מליון לירות? המניסום שבמניסום שאנו דורשים היום הוא 10 מליון לירות להלבשה והנעלה, פי שנים כמה שהיה לפני שנה.

ועתה, ברצוני לתת לכם סקירה על המחירים בטוק העולמי, בכדי שתבינו מדוע אנו צריכים סכום גדול יותר מאשר לפני שנה. לפני שנה היה מחיר קילו כותנה 30 סנט היום - 35 סנט. אנו יכולים לקנות כותנה גם בטוק החפשי, במכסיקו, פרו וברזיל אבל במחיר של 80 סנט עד דולר. זאת אומרת, עליית המחירים בכותנה היא בין 50% ל-100%. בצמר היה המחיר לפני שנה לירה הק"ג, והיום - 2 1/2 - 3 לירות; בויסטרה היה המחיר 23 סנט הק"ג והיום - 40 סנט. בשלחין עלה המחיר במאה אחוז ואפילו למעלה מזה, ובינתיים עלו יהודים לארץ, והיום ישנם יותר תושבים מאשר היו לפני שנה.

אנו דורשים היום את המניסום שבמניסום -

10 מליון לירות, אך עדיין איננו יודעים מנין ניקח אותם. כל ההצעה הזאת עדיין לא אושרה על ידי הממשלה. כאשר דברתי עם יו"ר הועדה, מר בדר אפרתי לו, כי כאשר נתחיל לדון על סוגיות במדיניות הקיצוב, נביא את הצעותינו לוועדה, טרם שבעבירן לאשר הממשלה, בכדי לטמוע חוות דעת הועדה. אולם, איננו יכול לומר, כי הממשלה אסרה תכנית זאת. באופן עקרוני דברנו על השאלה הזאת עם הסרטים הכלכליים, אבל איננו יכול לומר, כי זוהי החלטה רשמית.

גם אם נקבל בערך פי שנים כמה שקבלנו לפני שנה, יהיה חוסר עבודה בתעשייה ולא יהיו סטוקים במסחר. לפני שנה היה סטוק, והיום אין. איננו איש חקר, אבל יכול להיות, כי בידי התושבים, לא העולים החדשים, אלא היסוב הוותיק, ישנם מארפי הלבשה והנעלה בפסות גדולה יותר מאשר אמר לפני שנה, או בזמן המנדט. ישנם אנשים החושבים כך. אני חושב שישנה סברה לכך. אולם, איננו יכולים לקחת את הסטוק שבמלא בבתים. על כן, ברצוני לומר לידידי מר בדר, כי אין זו שאלה של פסיכולוגיה, כי אם תרצה הממשלה היום לרשום את כל הסטוקים שישנם אצל החצובים, הרף לא ימצאו פקידים בממשלה שיפקלו לקרא את החומר. ישנם במסרדני דוחות רבים מבתי החרושת המסחרי, מוסמו של ד"ר יוסף, ושמעתו כי לא נמצא פקיד שקרא דוחות אלה. אם כן, אין זו דרך יעילה.

אחד החברים שאל: מה אנו יכולים לספק לתושבים על יסוד ההצעה שלנו "לכל", כלומר מהו המניסום שאנו יכולים לספק מצרכי "לכל"? זוהי באמת השאלה העיקרית. אם כן, אנו יכולים לספק לכל תושב, לפי המחירים של היום, 10 מטר בד & כותנה - ועליכם לדעת, כי 2 1/2 מטר אפשר לתפור זוג מכנסיים - פלוס 2,5 מטר צמר מנופץ. זה צריך להיות המניסום לכך אדם, וזהו המכסימום שהוא יקבל. כל זה על יסוד המחירים של היום ולא של מחר, שעליהם איננו יכולים לדון. ישנה רזרבה של כותנה לכל הצרכים שאנו צריכים לתת לצבור

לא על יסוד של חישוב לכל איס ואיס, אלא לבתי חולים, בתי ספר, בגדי עבודה
נוספים שהפועלים מקבלים. אנשינו אומרים, כי למעשה כמות זו שהזכרתי
קודם, לא תהיה פחותה מזו שקיבלו התושבים עד עכשיו. ייתכן, כי זה פחות
ממה שהובטח עד עכשיו, אבל בודאי לא הרבה פחות ממה שקיבלו למעשה. יהיו
מצרכים רבים, אשר התושבים יוכלו לקנותם ללא בקורות.

חבר הכנסת הרפז ט"ל: "מדוע איננו עושים
תלבושת אחידה". איננו עושים זאת מכמה סיבות:

(א) זה יגרום לחוסר עבודה של 90% מפועלי
בתי החרושת.

(ב) אינני חושב, כי זאת תהיה תעמולה הטובה
ביותר בשביל התיירות, ובשביל אותם האנשים הבאים מחוץ לארץ.

(ג) אין לנו מכוונות בכל בתי החרושת בכדי
לייצר דבר אחד ואחיד.

(ד) אם נעשה זאת, הרי בכל הלהט שאנו רוצים
להסקיע בקצב היצוא, לא נוכל לעשות זאת. אנו יכולים ליצור מצרכים ליצוא,
באם אנו נקטר את ייצורם עם התצרוכת של השוק המקומי.

באופן תיאורטי קל להיות עקבי, אבל באם
אנו רוצים לדרוש באופן מעשי, עלינו לקחת בחשבון את כל עניני המס, אבל יחד
עם זאת ענינים פסיכולוגיים וסוציאולוגיים של העם, טאלות עבודה, טאלות חוסר
עבודה, ולא רק טאלות הקסורות בטבע הזר.

לגבי דידי הנקודה העיקרית היא: האם אנו
יכולים להקים, אחרי הצו החדש, פיקוח יעיל, או לא. אני חושב, כי אני יכול
לומר שאני אופטימי בענין זה. עד עכשיו היה בלתי אפשרי לעשות זאת. אם אנו
סייצרים מוצרים ברבבות מודלים, גם אם יהיו הבבות מפקחים לא נוכל להתגבר
על בעיה זו. מה יהיה מחר? אנו ניקח את הסטוקים מהקצוות של האוצר, ומהם
נעשה מספר מודלים בלבד, בכדי לכוון את היצור מהתחלה עד הסוף, וכל אותם
ענינים אחרים שאנו נוכל לקבל, או שאנו מקווים לקבל על יסוד של יבוא ללא
תשלום, או עידוד לאכספורט, יהו מסין אחר, ואז לא יוכלו לסלוח את הסטוקים
לכל" לסטוקים של השוק החפסי.

ישנן שתי תכניות כדי להתגבר על הבעיה. איני
רוצה לדבר על פרטים. אני בטוח כי אם נעשה מודלים מספר, ונטנדרטיזציה, אא"כ
הפיקוח יהיה אפשרי, ויהיה יעיל יותר.

שמעתי מלה אחת מסר לנדו, לא בטאלותיו
הרשמיות, אלא תוך כדי הערה - הטאלה של מונופולין. אני באופן אישי, איס
המתנגד מאד למונופולין. עסקתי בבעיה זו בארצות הברית, ואני יודע את הקשיים
הכרוכים בה, אשר ישנם ברוב ארצות העולם. אחת הבעיות העיקריות בתכנית היא,
כי המטלה רוצה לתת גוטפנקא רטמי לגורמים כלכליים, אירגוניים, כמו, התאחדות
בעלי התעסיה, בעלי המלאכה וכו'. אני כולל בענין זה את ה"בסטר הסרפזי"
אשר הוא הספק של הקיבוצים, ואף את "מרכז הקואופרציה". זוהי בעיה חשובה מאד,
אולם אתם צריכים לדעת, כי בכל העולם, ואף בארצות הקפיטליסטיות - באנגליה
ובאמריקה - בטעת חירום היה צורך להוציא אותם צוים, ומטלותיהן הוציאו
מהחוק את כל הדברים האנטי-מונופוליסטיים. אולם, בעתיד איננו רוצים לתת יד
חפסית לאירגונים. אנו רוצים לסלוח עוליים חדשים לאירגונים אלה, ועליהם
לקבלם.

כסובן, שלכנסת יש זכות ערעור, אבל ברור כי הפוסק האחרון בכל העניינים צריכה להיות המטמלה. אנו יכולים לדרוש מהאירגון, כי יהיה אחראי כלפי הצוים. בהצעת הטייטה שלפניכם נאמר כי אנו מטביטים לבוררות בין המטמלה ובין האירגון. אני חושב, כי המטמלה צריכה להיות ראש הבוררים.

כידוע לכם, ביום אין פיקוח. שום איש אינו יכול לעשות פיקוח יעיל על יסוד הצו הנוכחי. אנו צריכים לומר ברור: אנו רוצים במטמלה בלי חוקים, בלי כוח לעשות משהו, או שאנו רוצים לעשות חוקים, שהמטמלה והקהל יוכלו להסתמס כהם. אם אנו רוצים לספק את המינימום לציבור בשטח ההלבטה וההנעלה, ובאותו הזמן לאפשר תעסוקה מלאה לתעסיה, ולססחר - עלינו בהחלט לקחת בחשבון את השוק החפטי. כאן המקום לשאלה: מה אנו יכולים לומר על הכמות שתימצא בשוק החפטי, כלומר: מה אנו יכולים לתת לציבור מטחירים גבוהים? בכדי לענות על שאלה זו, עלי להיות נביא. עט שר האוצר אני יכול להילחם על גובה ההקצבה, אולם איני יכול להיות אחראי על המצרכים שייחוו לנו על ידי היהודים בעולם הגדול כינוא ללא תשלום, לפי איזה חיובים, מה יהיה המצב הבינלאומי וכו'. אני יכול רק לומר לכם מה אנו מקווים לקבל. אני חושב, כי אנו צריכים לקבל למען השוק החפטי עוד 10,000,000 לירות מינימום, המחירים לשוק זה לא יהיו בחישוב של לירה רשמית שלנו, אלא הם יהיו בערך פי שלושה. אם כן, לגבי האובלוסיה שלנו זה אומר: 30-40 מיליון לירות. אם לקבל סכום זה, הריני חושב, כי תהיה תעסוקה מלאה,

אנו מקבלים מהעבודות הון 50-100 אלף ל"י לטבוע, לפי חישוב של 30% פחות ממחירים של יבוא חמרי גלם.

א. בהיר: אם אמרת: 30-40 מיליון לירות בלירות ישראליות, ו-10 מיליון בלירות רשמיות זה בערך 46-50 מיליון לירות. זאת אומרת, שהתצרוכת של כל אדם לפי חישוב זה תהיה, 30-40 לירות לנפש.

מר הולנדר: את מצרכי "לכל" יקבלו התושבים במחירים זולים מאד. אם יש לנו שוק יקר מאד, ואנו רוצים לעשות "דורכטציט טרייז", זהו יהיה לטובת העשירים, ולרעת העם הרחב. ברור, כי זה אנטי סוציאלי בהחלט. אם אנו ברצה לעשות שני מחירים לאחד, כפי שאמר חבר הכנסת לנדו, לא יהיה כל קושי בכך. יהיה חנווני שיוכל לקבל בדים במחיר 3 לירות, ובדים אחרים במחיר של 5 לירות. אם יהיה לו סבל, ואם ירצה יוכל למכור ב-4,500 לירות. (א. בהיר: או - ב-7 לירות) איני מתנגד שנדון בדבר זה, אבל זה ענין ארוך מדי.

נתעוררה שאלה, אם גם את השוק החפטי אנו רוצים להכניס תחת פיקוח? אילו הייתי חושב, כי אפשר לעשות פיקוח - הייתי בעד זה. אני הייתי האיש שהצעת, והמטמלה קיבלה זאת, לקבוע שחמרי הבנין הסובאים ביבוא ללא תשלום יהיו בתוכם תחת פיקוח. המטמלה הסכימה לכך, ואני חושב כי לא נתקל בקשיים בענין זה. איבני חושב, כי אפשר לומר שאנו צריכים לקבל עלינו טוב את העול, רק להלכה, ולא למעשה ולומר שבכל העניינים הקטנטנים צריכים לבדוק את המחיר, או את הטיב. אם אתם רוצים, שהמטמלה תוכל לקיים את אשר הבטיחה, איבני חושב שאפשר לעשות זאת בדרך זו.

חבר אחד טאל, מנין אנו יכולים לקחת את הכסף לקרן שהצוואה בכדי להפחית את מחיר החמרים. ישנם מקורות רבים לכך. אנו יכולים לקבוע את מחיר הבנתנה גבוה יותר מהמחיר הנוכחי, ואת הרזרבות לקחת לדברים אחרים. אנו גובים טכומים לקרן ההשוואה אף מסקורות אחרים, לא מטקסטיל אלא מסצרכי לוקסוס ולא רק מטס מתרדת. אנו קנינו לפני זמן מה כמות גדולה של סוליות

גומי בארצות הברית. מחיר סוליות גומי אלו היה זול מאד, הרבה יותר זול מאשר אנו מייצרים בתעשייה שלנו. אנו לקחנו במקרה זה 50,000 לירות סקרן השואה. אולם מה זה שייך לציבור? הרי איננו יכולים לוטר מה יהיו המחירים בעתיד. אך עליכם לדעת, כי מוצרי "לכל" יהיו במחיר קבוע לתקופה של ששה חדשים, ואז כל המטא וטמן בין הפועלים ובוחני העבודה יכול להיות על הישוב של "קוסט אוף ליבינג". אם אנו צריכים להעלות את המחירים כל יום, הסביליטי לא יהיה קל כל כך.

א) אם אנו מדברים על שוק חפשי, אנו עושים זאת רק מתוך שתי סיבות: פיקוח יעיל; ב) אנו יודעים מהו המכסימום שנוכל לקבל מהאוצר. אם לא נעשה צעד אחר, לא תהיה תעסוקה מלאה ויהיה חוסר עבודה בתעשייה, ולסוחרים לא יהיו סטוקים. אינני יכול להבטיח לכם שום דבר היחס לחסריים בטביל הסוק החפשי. דבר זה אינו תלוי בנו. במקרה זה התיכנון אינו יכול להיות מדוייק. וכאן אי אפשר לדבר על בעיה של החוק למניעת הפקעת שערים. אינני עורך דין, ואינני כלכלן תיאורטי, אולם כאיש מהרחוב, דעתי היא, כי כיום אי אפשר להשתמש בחוק זה. קראתי את הויכוח, שהיה בזמנו בכנסת על התיקונים לחוק זה, והיתה שאלה: אם אנשים צריכים לקבל חסם שנים, או שבע שנים מאשר עבור עבירה מסוג זה. אני חושב, כי אתם צריכים לטבת ולדון עם האנשים אשר צריכים לבצע חוק זה. דיברתי היום עם ד"ר לבנטל וטר המספטים, ובין היתר נגענו בענין זה, ולדעתי כל החוק הזה הוא צחוק ולא יותר. טר המספטים אמר לי, שהסופטים רוצים לטמוע את פירוט הביטוח מהמומחים המקצועיים. אני אומר לכם, כאיש בעל בסיון באירופה ובארצות הברית, שאין אדם המסכים לחוק זה, כי כל עבירה מסוג זה תלויה בזמן, תלויה במצב, ותלויה בגורמים אחרים. אולם זה ענין מסובך מאד, שאינני רוצה לדון בו כרגע.

אני רוצה לקבל חוות דעתכם בענין זה - האם אתם מסכימים אתנו, אבל אם כי אינכם מסכימים, וזו זכותכם, אינכם יכולים להחליט על הדבר, טרם שהוא הוחלט בממשלה. אבל אנו היינו מעוניינים מאד לטמוע חוות דעתכם טרם שנחליט בדבר. אנו רוצים לדעת אתם מסכימים לכך, שיט צורך - מכל הסיבות שדיברתי עליהן - בשוק החפשי.

אם הסוחרים מעלים את המחירים של מצרכים מסויימים, הרי זה מתוך כך, שהם סוחרים מצרך מסויים, נניח בעטרה גרוס, וקונים אותו למחרתו בשלושים גרוס. אם כן, ההוצאה שלהם היא הרבה יותר גדולה. אינני חושב כי הממשלה יכולה לעשות משהו בטוח זה, כי גם בשוק החפשי בארצות הברית יש העלאת מחירים כללית.

ברצוני לטמוע מכם הצעות קונקרטיות. אם אתם חושבים כי יש צורך בשוק חפשי, בבקשה - תאמרו כיצד עושים זאת. ישנן נקודות רבות, שברצוני לעמוד עליהן, אך אינני יכול לעשות זאת, כי עלי להיות בישיבה אחרת.

היו"ר מ. כדר:
הייתי רוצה לשאול את ד"ר אטכנזי, וד"ר לבנטל אם יש ברצונם להוסיף על ההסברות שניתנו על ידי טר הולנדר.

ט. גורן: טרם שהם יענו, ברצוני לשאול שאלה.

אני נמצא במבוכה. אני יודע כי ישנם בארץ הזאת מיליון וחצי חוטבים. אם, לדברי טר הולנדר, המינימום הדרוש להלבטה והנעלה לכל חוטבי הארץ בחכרו בלח הזמ - עשרים מיליון לירות, הרי זה אומר 14 לירות לכל נפש במסבוע קשה להנעלה והלבטה. נדמה

4. כי אלה הם סכומים פנסטטיים, כי לפי החישובים הנ"ל, יצא
שכל נפש תצטרך להוציא להלבשה 50 לירות, ומשפחה בת ארבע נפשות
- 200 לירות.

ד"ר אשכנזי:

מעטרה מיליון לירות הדרושים לחסרי גלם
להלבשה והבעלה, שבע וחצי מיליון לירות
הם לטקסטיל ושנים וחצי מיליון לירות לעור. בסכום זה ישנם דברים
רבים שאינם מיועדים לתלבושת בלבד, למשל, פשתן...

היו"ר מ. בדר:

אני מוכן לעשות אומדנה גסה: אם אנו אומרים:
10 מיליון לירות להלבשה והבעלה "לכל", הרי
עד אשר המצרכים יגיעו לצרכן, סכום זה יעלה ל-30 מיליון לירות. אחר כך
אומרים, כי בטביל הטוק החפטי יש צורך ב-10 מיליון לירות שטרלינג.
אילו סכום זה היה בכסף רשמי, היה סכום זה 30 מיליון לירות. אם נוסיף
על השטרלינגים בלבד תוספת של השער לפי היבוא ללא תשלום, הרי זה
20 מיליון לירות. יוצא, איפוא, שבמסך שנה תוציא האוכלוסייה סמונים
מיליון לירות להלבשה והבעלה. איני נכנס כרגע לחשבון, כיצד יתחלק
סכום זה, אבל קונספציה זו אומרת, כי למעלה מרבע מההכנסה הלאומית
תוצא להלבשה והבעלה. סכום זה עומד, איפוא, בפרופורציה מסוועת
להכנסה הלאומית שלנו. כאן היתה הנמקה נוספת לדבר זה, והנמקה זו
מענינת אותי והיא, כי בלי זאת אין פתרון לבעיית חוסר העבודה.
אם אומרים, כי הטוק החפטי בא לבטל את הטוק השחור, הרי זה נכון,
ואני מקבל זאת כי על ידי החלפת הטט "טוק שחור" ב"טוק חפטי" ביטלנו
את הטוק השחור. מבחינה זו, זוהי הצעה יוצאת מן הכלל, אבל אם אנן
רוצים להשתמש בה בכדי לפתור את בעיית חוסר העבודה, אני אומר, כי
דבר זה בלתי אפשרי. זהו דבר שאינו עומד מבחינת המציאות. בניח,
כי ישנן שכבות אמידות מאד, אבל סתוך ההכנסה הלאומית לא נוכל להוציא
סכום זה.

א. כהן:

נדמה לי, כי יש טעות בחישוב שלך, אם אתה
נוסיף את השער הבלתי רשמי גם לעבודה.

היו"ר מ. בדר:

לא הוספתי שום דבר. אמרתי: עטרה מיליון
לירות שטרלינג יחד עם עבודה - 30 מיליון
לירות שטרלינג. אחר כך, 10 מיליון לירות לטוק החפטי, זה סוג
30 מיליון לירות, ו-20 מיליון לירות תוספת יבוא ללא תשלום, הרי יחד
זה 80 מיליון לירות.

ד"ר אשכנזי:

10 מיליון לירות שטרלינג זאת אומרת: 7,5
מיליון להלבשה ו-2,5 מיליון להבעלה. לא כל
ה-7,5 מיליון לירות הן לתלבושת. ישנם דברים כמו: פשתן, מסיל, בד
בטביל געליים. 2,5 מיליון לירות להבעלה כוללם עוד בטביל התעסיה.
יוצא, איפוא, שסתוך ה-10 מיליון לירות נשארים רק 6 מיליון לירות
להלבשה, ובתוך זה לא רק חסרי גלם, אלא גם חוסים. זה אומר, כי המחיר
הנוסף כאן אינו גדול כל כך. אולם 6 מיליון לירות בטביל טקסטיל, אם
נוסיף להן את העבודה, הרי סכום זה יגיע ל-12 מיליון לירות. סכום זה
לאוכלוסייה בעלת מיליון וחצי נפש, כולל ערבים, אינו גדול, כי לפי החישוב
יוצא 8 לירות לכל נפש בארץ.

אשר לטוק החפטי, אמר כבר מר הולנדר, שאם אנו
רוצים לאפשר תעסוקה מלאה, אנו צריכים 10 מיליון לירות נוספים. ידוע
שאת זאת איננו מקבלים. חלק מזה יבוא בצורת העברת הון. אולם גם סחורות
בטוק החפטי אינן חסרי גלם בלבד. מקבלים בד מודפס, הלבשה וכו', כי אין
מאפשרים יצוא חסרי גלם מארצות אחרות, אלא רק סחורה מוגמרת. זאת אומרת,
כי מה אי אפשר להוסיף מאה אחוז להוצאת העבודה. במקום צמר גפן גלמי
אנו מקבלים בד. המספרים שמסר מר הולנדר הם אופטימיים.

י. ספיר:

אני חושב, כי עלינו לקבל מספרים ברורים על חמרי הגלם הדרוש לתעשיית "לכל", ואז נוכל להכפיל את הסכום הזה, בכך וכך.

כמו כן הייתי מציע, כי נקבל את המספרים על החמרים הבאים בצורת יבוא ללא תשלום, כמה בחמרי גלם וכמה בצורה סוגמרת. אם נקבל מספרים אלה, נוכל לעשות סביקולציה, ואז נוכל להגיע לאותו סכום שלא יעלה על שמונים מיליון לירות, אלא נגיע לסכום של 40 מיליון לירות.

ד"ר לבנטל:

ברצוני להוסיף להצעתו של חבר הכנסת ספיר רק בקודה אחת. בכדי להגיע לדבר מבוסס ומחושב, צריכים לקבל מספרים מדויקים על חמרי הגלם והסחורות הסוגמרות לפי האינפורמציה שקיבלתי, הניתוח הוא אחר לגמרי, וזה בערך קובנטיצנט של פי עשרה מהכותרת הגלמית עד לתלושת המוכנה.

ברור, כי המכסה שדיבר עליה סר הולנדר, המכסה של יבוא סחורה חפשית, חלק ניכר חל לא על גלמים, אלא על בדים חצי סוגמרים, וזה מטנה מאד את התמונה הזאת. אני חושב בהחלט, כי יש צורך לברר ענין זה.

ד"ר אטכנזי:

ד"ר לבנטל צודק באסרו כי ישנו הבדל גדול. אם אני לוקח חומר צמר גפן גלמי ועושה מסנו כותנה קה, האחוז של הכותנה הוא בערך 25%, וזאת לפי הקולוציה שאני עשיתי. אולם, אם למשל, מצמר גפן זה נייצר סדינים, הרי האחוז הוא 40 בערך. אם אני מדבר על הערך המוסף, הרי זה בערך עשרים אחוז, ו-80% חמר גלמי. אולם סכום זה של 10 מיליון לירות אינו כולל רק צמר גפן גלמי, אלא גם דברים שאינו להם ערך מוסף, ואז אם אני אומר כי הסמוצע הוא 50% אין זה דע כל כך.

ש. בורן:

הערך המוסף של הייצרן או הצרכן?

ד"ר אטכנזי:

זה הערך המוסף בבתי החרוטה. כאן צודק ד"ר לבנטל האומר כי צריך להוסיף את הרווח מבית החרוטה עד הצרכן.

היו"ר ס. בדר:

לכן אמרתי, שאני סכו לעשות חישוב גם, וסוכן לטעות אפילו ב-10 מיליון לירות. אבל אמרתי כי אם לוקחים בחשבון את הסכום מחומר הגלמי עד הצרכן, הרי עלולים להגיע ל-70-80 מיליון לירות.

ט. לביא:

האם ישנם בידיכם מספרים על כך כמה מוציא אדם בינוני, למשל, איש הקבוצה, להלבשה במטך טנה?

א. כהן:

מהו המסקל כיום באינדקס החדש, במידה שכבר עובד, של סעיף ההלבשה וההצלה? אם לא ידוע באינדקס החדש, מה היה מסקלו של סעיף זה באינדקס של שנת 1939.

בדמה לי, כי אנו צריכים לדחות את הניכוח עד אשר נקבל את החומר הסטטיסטי.

י. ספיר:

אני מצטרף להצעה זו, כי המספרים יכולים לקבוע במידה סרובה את המסקנות, אם כי ישנן כמה נקודות שאינן קטורות במספרים, ואחת מהן - בעיית הטוק הטני. ועדיין איני רוצה לקרוא לטוק זה טוק חפסי, אלא טוק טני. האם באמת חושב משרד המסחר והתעשייה, שאין טום אפטרות לקבוע מחירים לטוק הטני ולפקח על מחירים אלה? אני מסכים, כי החוק מניעת רווחים מופקעים אינו בסדר מטעם פשוט: אצל אותו קטעוני, באותו זמן וכמותה חנות מונחים

סלווה מצרכים טרוים, הוא יהיה זכאי לפי החוק, למכור בשלושה מחירים, לך ואסור לו, שהוא מדי מצדן זה דוקא במחיר המנוגד לחוק. אולם יש אפשרות של דרכים אחרות, וזה קסור, כסובן, עם המלאי המצוי בידי הקסעונאים. איני יודע מדוע אי אפשר למצוא פתרון להשאיר מצב כזה, וגם אנו יודעים, כי כאשר מדברים על שוק חפסי, יכול השוק החפסי להעצר ולהגיע לטיא כזה, שסום מסוים במדינה לא יוכל לקנות בו, אבל אז ההיצע והביקוש יתאזנו גם הם. אני שואל: האם אין אפשרות אם כל הקסיים, ואני יודע שיטנם קסיים, שהשוק השחור ימצא תחת פיקוח, ויהיו בו מחירים קבועים.

ד"ר לבנטל:

הערה עובדתית. לפי המידור החוקי הקיים כל מחיר במצא תחת פיקוח. שמים החוק אינו יעיל, אבל הוא קיים וקובע שכל מי שמקבל רווח בלתי הוגן צפוי לעונש. זה כתוב על גבי הנייר. ברור, כי חטרה ההגדרה של המושג "רווח הוגן". בגלל אי הבהירות הזאת, אין מפעילים את החוק בכיוון זה, וכמעט שלא קורה שכן אדם יועמד למשפט בטל עבירה כזאת. ערכו של החוק למניעת סטטרות הוא בזה, שהוא נותן אפשרות לקבוע מחירים מכסימליים, לגבי סחורה חפשית, קיים פיקוח על המחירים, אבל זה תיאורטי בלבד. סר הולנדר סטר לכס, כי ישבנו היום עם שר המספטים, ובין היתר דיברנו על בעיה זו. לדעתי עצם ההחלטה של המסלה להעמיד תחת פיקוח את כל הסחורה המובאית על ידי יבוא ללא תשלום, לא יהיה מנוס מזה, לא תהיה שום ברירה, אלא לקבוע טילינג גם לסחורה שתבוא לשוק החפסי.

אולי מעניין להזכיר בקשר עם כך, כי כאשר דיברנו על סחורה חפשית הנובעת מסחורות יצואא עם סר שנקר, הוא לגמרי לא היה בלהב מכך, שהענין הזה יהיה חפסי מכל פיקוח. אמנם, הוא לא עשה זאת מתוך אותו נימוק שנשמע פה. הוא חושב, שאם לא יהיה שום טילינג, זה יתן למסורה אפשרות להתערב במעשי כל סוחר, לערוך חקירה ולבדוק אם הוא סוכר במחירים המתקבלים לדעת, וסר שנקר אינו רוצה בכך. הוא הציע לקבוע מחיר מכסימלי בהשוואה עם מחירי הסחורות "לכל". זה ענין, שאינו קל כל כך, אבל, לדעתי, צריכים למצוא פתרון לדבר זה.

ד"ר אטכנזי:

ד"ר לבנטל צודק לגמרי, אבל למעשה זה כך: כבר עכשיו מקבלים בתור העברת הון, או יבוא ללא תשלום מסלוחים אשר יש בהם מאתיים סטריים בד, אך סאה סטר סמין אחד ומאה סטר סמין שני, וישנם מסלוחים אשר יש בהם עשרות דבריים. אם כן, רק בכדי לקבוע מחירים למסלוח אחד נחוצים ימי עבודה רבים, על כן, יוכלו לקבל הסוחרים מחירים שונים, כי אין זו סחורה "לכל" שאפשר יהיה להכירה על פי סימניה. כל בד שימכרו לצרכן, יהיה צורך לברר בבית המספט מהיכן הוא בא. לדעתי, אי אפשר יהיה לקבוע מחירים טיוחרים לסחורות בשוק החפסי. אפשר לקבוע מחירים מכסימליים, לפי השיטה הזאת, בפרקטיקה כמעט אי אפשר לעשות פיקוח מעשי על מחירים לשוק השני.

היו"ר ס. בדרן:

אני טופן לקבל זאת, אבל אז ישנה סכנה. לי ספריע דבר אחד, שד"ר אטכנזי והולנדר סטכירים סללתי אפשרי פיקוח, אלא רק באם עושים סטנדרטיזציה. באם אין סטנדרטיזציה, אי אפשר לקיים פיקוח, ואם אי אפשר לקיים פיקוח - מה עוזר לי ענין השוק השני, כי יהיה בלתי אפשרי לבלום את השוק השחור. הייתי מבין אילו היו אוסרים, שייקבע מס מותרות עצום שיאפשר להעביר מהשוק החפסי 10 מיליון לירות לקופת המדינה, ובחלק מ-10 מיליון לירות היו מסתמסים בהם לייצור סחורות "לכל". אולם גם זה איננו, אם כן איני יודע מה כל הענין בתכנית זו.

ג. הרפז:

אם אין אפשרות לקבל את הצעתי בדבר תלבוטת אחידה אין דרך אחרת אלא סתהיינה חבירות מיוחדות עם פיקוח מסללתי חסור אשר תסכורנה סחורות בשוק

כסוק החפסי. בתל אביב יכולות להיות/עשרים חנויות כאלה. כל זמן שהיינה חנויות מסוג זה, הרי חן תסורבה על הגינות מינימלית. אפשר גם לעשות כך, שחנויות אשר תסורבה מצרכי "לכל" תהיינה שותפות בחנויות מהסוג הנ"ל. אני חושב, כי בכל חנות כזו צריך להיות פקיד מטלתי אשר יוכל לפקח על המכירה.

ט. גורן:

אני חושב, שהתכנית כפי שהובאה לפנינו, אינה יכולה להתקבל. לדעתי אנו צריכים

לדחות תכנית זו.

אינני חושב שאי אפשר להתגבר על הקושי של קביעת מחירים לכלל סגור גם מתוצרת "לכל" וגם מתוצרת אחרת, שתבוא בצורת יבוא ללא תשלום. אני חושב כי צריכים להיות שני סרכזים של התאחדות הסוחרים אשר בהם ירוכזו כל המצרכים שיבאו על ידי יבוא ללא תשלום, ושם יקבע מחירם המכסימלי.

הייתי בארצות הברית בזמן שהיתה בהוגה הטיסה או.פ.א.י., ולא עסקו בזה מיליונים של אנשים, ובכל זאת קיימו אותה. אני אומר, כי אפשר לקבוע מחיר קבוע, ועל אחת כמה וכמה כאשר אנו מדברים על תעשייה ליצוא. אני חושב שאפשר להנהיג טיטה כזו, של מחירים לטוק המקומי, ומחירים לטוק היצוא. אני יודע, כי בשנת 1939 היינו קובים ארגז סוכר מצ'כיה בעד 43 גרוט, בו בזמן שבצ'כיה שילמו 2,500 לירות. אם כן, גם בזה אין קושי מיוחד. אם דבר זה יקבע, הרי אין כל קושי בזה שבחנות אחת תהיינה כל מיני סחורות. אם הדבר איננו מתקבל, הרי בא בחשבון רק האידויאה של חבר הכנסת הרפז, כי בחנות סמוכרים סחורות "לכל" - תימכרנה רק סחורות "לכל" ותהיינה חנויות מיוחדות לטוק החפסי. לא איכפת לי אם הסוחר יקח לעצמו עוד 5%, אם אהיה בטוח שהוא יסמור על המחיר. אולם גם אז יש צורך בפקוח, ובפקוח יעיל, ואז - גם מטפסים. אם לא נעשה זאת, הדבר עלול לעורר רוגז בציבור ולהכניס אותנו לתסבוכת, שאינני יודע כיצד נצא ממנה.

י. ספיר:

אנו חייבים לעמוד פעם על טורס הבעיה. הבעיה היא בזה, שהלירה היא 2.80 דולר אילו יכולנו לייצב את טער הלירה לדולר אחד, הרי יכולנו לפתור את הבעיה. אולם איננו הולכים בדרך זו. לשם מה באה כל ההצעה הזו, אם יש בה בכלל הגיון? היות ואין דוויזים בכדי לספק את כל מצרכי "לכל" בטביל כל האוכלוסייה, אנו עומדים בפני מצב, שכל האוכלוסייה תצטרך לסבול כי אין לנו דולרים. אם אנו מחזיקים ביד אחת את הערך של 2.80 הדולר, אין לנו יותר מאשר חמשה מיליון לירות בטביל חמרי גלם. אם אני אומר לאותו יהודי שיט לו דולרים: תביא את הדולרים ואתן לך תמורתם לירות לא לפי 2.80 דולר, אלא בלירות ישראליות במחירים יותר גבוהים, יבואו יותר דולרים. בלירות ערך הדולר הוא 900 פרנק, בזמן שלפני שנה היה מאה ועשרים פרנק, וצרפת אינה בחרבת, אבל יש סטביליזציה. היות ודבר זה אינו אפשרי אצלנו, אנו מחפשים דרכים אחרות, ושוקלים את התועלת והנזק סיכולים לצאת מתכנית זו. בעצם הצורך בתכנית זו אין כל ויכוח. כולנו מסכימים, שיט לפתוח פתח בכדי להזרים סחורות במחיר גבוה יותר, אנו נאלצים, לצערנו, לפתוח פתחים כאלה בכדי לספק לאוכלוסייה את צרכיה. אולם כל זמן שהזרם הזה של הכנסת סחורות לארץ בצורה זו הוא רק מאד, הרי אין בו תועלת מרובה, אולם כאשר הזרם יהיה חזק, הוא יאזן את המצב. כל זמן שיט דבר כזה, אנו חייבים לצאת מנקודת הטקפה, כי מה שלא יהיה בארץ ויימכר, צריך להימכר במחירים מכסימליים. ישנם יהודים הרוצים למכור סחורות, אך טכנינה פסיכולוגית אינם רוצים לעשות זאת בטוק שחור, אך אם הם עושים זאת הם יורטים מחיר גבוה ביותר. אם אתן לאנשים אלה אפשרויות ליגליות לקבל עבור הדולרים שלהם לירות לפי קורס איקס כזה או אחר, יכול מאד להיות שאצור על ידי כך אפשרות שהיהודים ירצו להביא דולרים, ועל ידי כך הזרם יגדל. אולי יסכים אתי חבר הכנסת גורן, שבדאי יותר

ליהודים הגונים רבים לקבל באופן ליגלי לירה דולר מאשר לטכור
דולרים בסוק השחור. אנו יכולים להגיד לאותם היהודים, מה הם
יכולים להביא בדולרים אלה. אם נקבע מחירים קבועים לסחורות אשר
תובאנה בצורת יבוא ללא תשלום, נוכל לפקח על זה.

איני רוצה להאריך בדברים, ואף לא להיכנס
לפרטים, אבל אם כל הקטינים הכרוכים בתכנית זו, אני רואה בה פתיחת
פתח ליגלית לאותם מצרכים שיבא לכאן בצורה של חומר גלם או בצורה
של סחורות מוגמרות למכרם במחירים גבוהים יותר, אבל קבועים ובפיקוח.
בדרך זו ייטצא הפתרון לסני דבייס: א) אוכל לטפס מה שאין לי;
ב) איני מסאיר את הדבר הזה באופן פרוע, כל זמן שאין לי טפס.
יכול להיות, כי בעוד זמן מסוימים במקום שני סיליון דולר יתחילו להביא
עשרים סיליון, אז אבוא ואגיד אני מסיר את הפיקוח, ואז יבואו יהודים
ויבקשו להנהיג פיקוח. כל זמן שהדבר שא בצורת הסתננות ולא בזרם חזק,
חייבים ללכת בדרך שדיברתי עליה.

ד. ארס:

ייתכן, כי טורס כל הרע הוא חוסר במצרכים.
לדעתי, עלינו להסתפק במה שיש. אם אין
- אין. איני חושש לומר, שהיבוא ללא תשלום חרף את גורל הלירה,
חרף את גורל הסוק החפשי, הגדיל את מסדי הסוק השחור, ועכשיו הביא
לידי אבסורד זה של תיכנון תכנית זו, שמתקבל דבר מה משונה, טרנע
מהכנסה הלאומית תוצא להלבשה. אילו היינו רוצים להיות אכזריים עד
הסוף מה היה הדבר הנורא בזה? מה היה נורא בזה, אילו במסך שנה
המדינה הדלה הזאת לא היתה יכולה לעשות יותר מאשר להגיד לכל אחד, כי
במסך שנה זו יקבל שלוש חולצות ושני זוגות מכנסים - וזה הכל. מה
הטרגדיה בזה? מה היה נורא אילו היינו אומרים שגט עטרה סיליון
לירות איננו יכולים להקציב להלבשה והנעלה, כי אין לנו? ברוסיה
במסך 8-7 שנים הידקו את החגורה, אנו עדיין לא הגענו למצב כזה, והם
יצאו בכל זאת.

הצורך בפיקוח הוא לכולי עלמא; שיכולות
להיות חנויות "לכל" שעליהן אפשר לפקח אם ישנה סטנדרטיזציה, זה לכולי
עלמא. לדעתי אם כבר מביאים סחורות שלא על ידי המטלה, יבוא זה מוכרח
להיות כולו בידי המטלה. כל קילו בד הנכנס בצורה כזו, צריך ללכת
למטלה. לגבי הייצור שאינו ייצור "לכל", איננו יכולים להיות
מטלתי, ומכירתו צריכה להיעשות בחנויות אך ורק של המטלה. חנויות
מטלתי אלו צריכות להיות מרכזיות ומהן יספקו מצרכים לקמעונאים.
אני אומר, כי צריך לחסל את היבוא ללא תשלום, אך במידה שהוא קיים,
הוא נכנס אך ורק למטלה.

אילו היה לנו הכוח לחשוב, כי "צנע" זה
לא רק מה שקבע ד"ר יוסף, אלא כי אי אפשר להפריש אף חצי דולר לענין
זה ולא עטרה סיליון דולר - מה הגרוע שבדבר. ובכן, לדעתי, רק אירי
דברים במים בחשבון, אם איננו מכסים לפנד את העניין א) סטנדרטיזציה
קטגורית במידה מסוימת; זה הכל - יותר איננו יכולים להפריש אף פרוטא;
ב) באם ישנו יבוא המונא על ידי אנשים פרטיים, זה אינו יכול לבוא לסוף
מקום חוץ מאשר לסחנות המרכזיות של המטלה, אחר כך זה עובר לחנויות
מטלתי, שחן יכולות לחלק את המצרכים בין יתר החנויות. אפי' יודע
פי דבר זה יחיה חד-גווי, אבל חד-גווינות זו במסך שנה = יכולה
להבריא את המסק שלבו מבחינת הדוויזים.

מתוך העלהנות מתברר לי, כי שר האוצר
הודיע על קווים חדשים לגבי תכנית היבוא ללא תשלום לוועדת הכספים.
לפני המטה חדשים החלטנו לקיים דיון על יבוא ללא תשלום, והחלטנו לדון
בדבר יחד עם ועדת הכספים. לאחר ששר האוצר הודיע מה שהודיע בוועדת
הכספים, איני רואה כל ערך בויכוח שלנו.

הי"ד ס. בדר:

להערתו האחרונה של חבר הכנסת ארס, ברצוני
להגיד, שיכול מאד להיות שאת ההודעה שמסר
שר האוצר בוועדת הכספים, היה מוטב אצלנו אתמול, אילו היינו מסטיכים

את הדיון על המצב הכלכלי, יבוא ללא תשלום וכו'. רמז לסידורים
החדשים ביחס ליבוא ללא תשלום, שמענו סטר הורוביץ בישיבה הקודמת,
וסר הורוביץ אשר שהסמילה דנה בענין זה, וחוטבת לקטור זאת עם
פיקוח על המחירים, ולא לבטל שיטה זו אם כי לטר האוצר ישנה דעה
שלילית לגביה. סר האוצר הסביר כי יש לו דעה שלילית ליבוא ללא
תשלום בצורתו הנוכחית, סר הורוביץ אשר, כי גם דעתו היא שלילית,
אבל הוא חושב שעדיין לא הגיע הזמן, ובעוד שנים-שלושה חדשים אפשר
יהיה לקבוע, אבל בינתיים יכניסו שינויים כל שהם. אם כן, לא
הפסדנו ולא כלום. אני מציע שבמרכז בענין הנדון ובמסמך באיזו
צורה שלא תהיה, בעצא, או בקבלת החלטה.

ברצוני לומר לסר הולנדר מה נאמר כאן
מפי החברים בשעה שנערך מהישיבה. קודם כל הייתה דעה אחת, שבמידה
מסויימת אינה שוללת את התכנית, וזו הייתה דעתו של חבר הכנסת ספיר,
שאמר, שהוא מבחינה פרינציפיונית אינו שולל את התכנית ליצירת שוק
שני, אבל השוק השני אינו יכול להיות חפשי סתם, וכל זמן שזרם
הסחורות הנכנס לארץ הוא קטן, הדבר מוכרח להיות קטור עם פיקוח
ועם מחירים קבועים מראש. רק בתנאי זה הוא מוכן להמליץ על התכנית
הזאת.

סר הולנדר: על יסוד הישוב "קוטס פלוס"?

י. ספיר: על יסוד "קוטס פלוס" עם קורס של לירה
דולר.

היו"ר ס. בדר: דעות אחרות, בגורמים טובים, שוללות
את התכנית, ושלילה זו מתבססת על כמה
דברים, וקודם כל על ניתוח המספרים שאתה נתת, שאומרים, שאם השוק
החפשי צריך לפתור את בעיית חוסר העבודה, הרי מה שאתה מציע, זה
מבחינת המספרים עומד בהשוואה להכנסה לאומית ביחס קיצוני, אשר בכלל
אינו מתקבל על הדעת. בקיצור זה אומר, כי בהלכטה והנעלה היינו
צריכים להגיע לטחזור של לפחות 70 מיליון לירות ישראליות, ודבר זה
בלתי אפשרי, כי אומרים את ההכנסה הלאומית ב-350 מיליון לירות
ישראליות. תכנית זו אינה פתרון, היא רק פותחת פתח לדבר מה בלתי
ידוע. אי אפשר לקבל את ההצמקה, כי פיקוח הוא בלתי אפשרי, כי אם
מקבליט הבטקה זו, עושים לגליזציה לדבר זה שיהיה ללא גבול, זה
יביא לתוצאות חמורות יותר מאשר בזמנו הביא צו הקיצוב.

חברי הכנסת גורן, ארם והרפז אמרו, כי
אם בכל זאת תכנית זו מוכרחת להתקבל, הרי יש להבדיל בין חנויות
"לכל" ובין חנויות של השוק החפשי, עם פיקוח יסיר על ידי פקיד
סטלה.

סר הולנדר: איני יכול להבין את המספרים שלכם.

היו"ר ס. בדר: אני מוכן להסבירם.

סר הולנדר: יש כאן אי הבנה. ביבוא ללא תשלום ייתכן
כי נקבל מעט חומר גלם אבל רוב רובם
של הדברים אשר יבואו יהיו מעובדים. אם איננו מקבלים חמרי גלם בצורה
זו, איננו יכולים להוסיף לסכום זה הוצאות העבודה יי שלוש בארץ.

היו"ר מ. בדר

אני עשיתי את החישוב הזה, ואמרתי
כי אני מוכן לטעות של עשרה מיליון
לירות. עשיתי את החישוב הזה מסבי טעמים, מפני שאחת מהמסקות
היתה, כי בתכנת זו יש פתרון לחוסר העבודה והתעסוקה. אם כן:
עשרה מיליון לירות שטרלינג בסביל מצרכי "לכל", אם אנו לוקחים
בחשבון כי חוסר גלמי עד אשר מגיע למכירה לצרכן, זה מגיע ל-30
מיליון לירות. על כך אין כל ספקות. אחר כך אמרתי: 10 מיליון
לירות שטרלינג אחרים, וכרגע איני נכנס לבעיה, כי אם אתה אומר
שחלק מהמצרכים יבוא בצורת מצרכים מוגמרים למחצה, או מוגמרים,
זה אינו מעניין מבחינת התעסוקה, אבל הנחנו, שאם 10 מיליון לירות
שטרלינג אחרות יבוא ללא תשלום, לפי המחיר הרשמי, גם כן נותנות
שלושים מיליון לירות, מבלי להוסיף לזה עשרים מיליון לירות בסביל
פרמיה ללירה שטרלינג, אם אני מוסיף את העשרים מיליון לירות - אני
מגיע ל-80 מיליון לירות. אם נוריד עשרה מיליון לירות לגבי מצרכים
מוגמרים למחצה, הרי גם אז מגיע ל-70 מיליון לירות.

ח. לנדאו:

בגישתנו, ראשית כל, לבעיית ניתוח הכעיית
- טוק שני, או לא טוק שני, אנסה ללכת
בשיטה הגיונית, ואנסה לראות מה מצבנו הכלכלי. במקרה שאין טוק שני,
והטארט המצב כפי שהוא - ייצור "לכל" - הרי ברור לי שהתוצאה הראשונה
תהיה - הנצחה - אמנם במידה שווה - הסויון של רמת חיים יורדת; הנצחה
האינפלציה והגבכתה, כי כל נשכה עובדה, כי השנה האוצר זרק לטוק
50 מיליון לירות מבית המלאכה שלו, והשנה יזרוק לטוק בודאי לא פחות
מטורי מקרקעין וטורי אוצר. והאינפלציה תגבר. התוצאה השלישית -
הטוק השחור הגלמי מרוסן מסבי הכיוונים, מצד הקונה ומצד המוכר, כי
מבחינה זו ישנו שיתוף פעולה בין הקונה שיש בידו הכסף ובין המוכר,
בתוקף ההיצע הקטן והביקוש הגדול. על חשבון מה זה הולך? - ברור
כי זה הולך על חשבון הצרכן, על חשבון אותן השכבות הדלות שהן
השכבות הסובלות העיקריות והיחידות.

תוצאה רביעית - בלימה או חוסר עידוד
כל שהוא להעברת הון בצורת סחורות.

ועכשיו, מבחינה חיובית, ברצוני לדבר
ראשית כל על האטפקטיים המעשיים הטכניים, כיצד לבצע תכנית זו כדי
שנפיק את התועלת המסולמת: תעסוקה, דיסון האינפלציה, עידוד להעברת
הון. &&&& אנתח נקודה, נקודה, ואתחיל מהנקודה הראשונה - תעסוקה.

מבחינה זו צריך להיות ברור, שבצטרך
להנהיג רגולציה מסוימת בדרכי היבוא של העברת הון, כלומר: לא הכל
סחורות מוגמרות, כי סחורות מוגמרות לא תמיד יוצרות אחוז כזה של
תעסוקה, שהיינו רוצים בו. כלומר: יצטרך להיות יחס מסויים בין
סחורות מוגמרות לחצה לבין חמרי גלם. אני חושב, שהממשלה יכולה
לעשות זאת, אבל אז נעמוד בפני אותה בעיה, שהעלה אותה מר ספיר. אם
נביא רק חמרי גלם, אין אני יודע אם זה יהיה אפשרי, הרי באמת מגיע
להיצע סחורות כזה שיעלה על רבע מההכנסה הלאומית. לעתים גם דבר
כזה טוב, כי זה מתחיל להיות גורם אנטי-אינפלציוני רציני, כי הוא
יחזיר את האסון לוולוטה, היות והתושבים יוכלו לקנות סחורה, והלואי
ונגיע למצב כזה, שבעד הלירה שלנו אפשר יהיה להיכנס לחנות ולקנות
דבר מה. עוד גורם אנטי-אינפלציוני הוא ספיגת עודף הכספים על ידי
המדינה. מבחינה זו הצעתי שיוטל מס מותרות רציני, כי זה ישמש גורם
אנטי אינפלציוני ברור מאד, כי על ידי ספיגת עודף הכספים על ידי
האוצר הממשלה תוכל לתת טובסידיות לדברים אחרים.

נקודה שניה - עידוד העברת הון. נקודה
זו ברורה לגמרי, אבל ישנה נקודה שליטית והיא - פיקוח. במקרה שהטוק
החפטי יהיה חפטי לחלוטין, הרי עד לאותה תקופה שנגיע להיצע גדול

שתחיל התחרות במחירים, הרי בלי פיקוח אנו פותחים פתח לשוק
שחור, אם כי לא יקרא שוק שחור. אנו סבורים שמהכרחי להגיע לסילובג
ברוך מאד מבחינת מחירים מכסימלים. וכאן מתעוררת השאלה: איך עושים
זאת כאשר לפנינו חפצים שונים רבים מאד, אשר יצריך סטף טומחים עצום
וגם הוא לא יאפשר את הפיקוח בחנויות, כאשר הצרכן יבוא לקנות את
הסחורה, כי גורם הקלקולציה היה שונה בהתחשב עם המחיר של החסרים
שיבואו בין אם על ידי יבוא ללא תשלום ובין אם על ידי יצוא. מבחינה
זו, בהתרת יבוא ללא תשלום בצורת סחורות חייבת להיות סטנדרטיזציה
סטטיסטית. הרגללסור בטני המקרים חייב להיות מס סחורות בין אם זה
לחמרי גלם, ובין אם זה לסחורה מוגמרת ואז יהיה סילובג אחד לגבי
טני הדברים האלה צחד.

א. אינבי אומר, כי הצעתו היא סופית. לדעתו,
עלינו לחשוב כיצד להתגבר על אותם קשיים שעלולים להיות בקשר לביצוע
התכנית. אם אנו פותחים שוק חפטי, אין זה מן ההכרח שלא יהיה בו
שום רסן. האופנה הישראלית אינה אופנת פריז. ליצוא - אופנת פריז, לשוק
המקומי, לא אופנת פריז.

ט. ארם: בפריז לונגטים הרבה יותר צנוע מאשר כאן.

ח. לנדאו: גם אם יתפרסמו מחירים מקסימלים וגם אם
הפיקוח בשוק החפטי יהיה בדיוק כמו בשוק
"לכל", גם אז יהיה שוק שחור. רבנתי, בל נחעלם מהעובדה, כי פיקוח
יעיל תלוי במורל של הצבור ולא בפיקוח מסטרי. אם יהיה מורל, אם
לא תהיה דמורליזציה, אין בכלל לדבר על פיקוח, אין כל תכלית לכך.
מבחינה זו צריך להבטיח את המורל הצבורי.

היו"ר ט. בדר: ברצוני לשאלך שאלה, טבעצמי אענה עליה.
היות וברו"ח נאמר, שהקטגוריה מחזיקים מסוק
של צריכה לטסה חדשים בערך. מסוק זה מורכב ממצרכי לכל דמסצרכים שיכולים
לעבור לשוק השני. מי שאינו אומר, כי צריכים לעבור על כל החנויות הללו
ולקבוע מחיר לכל מצרך ומצרך שנמצא בהן, מטלש לכיסם של בעלי החנויות
הללו 10 מליון לירות בערך מכטפי הצרכנים.

ט. לביא: דברי הו"ר של אדם פטום שלא למד טום תורת
כלכלה. דברי לא יהיו פופולריים כל כך.
חבר הכנסת ארם אומר נכון, שסדר הירען הוא בזה שאין לנו די מצרכים.
חבר הכנסת טפיר הציע שנייצב את הלירה, על ידי כך שנפחיתה למחיר
של דולר אחד, והביא ראיה סצרת. יס הבדל גדול בנינו ובין צרפת,
צרפת יוצרת לכל הפחות 80% מהתצרוכת שלה, אנו איננו יוצרים אפילו
20% מפני כך צרפת יכולה לייצב את הפרנק. אם אנו יוצרים 20%
מהתצרוכת שלנו, בטום פנינו ואופן לא נוכל לייצב את הלירה, אפילו אם
תמיד נקבל כספים מן החוץ, כי יצוג המטבע אינו תלוי בכמות הזהב
שישנו, אלא בכמות המצרכים שהמדינה יוצרת, ואם איננו יוצרים,
ישנן רק 2 דרכים: דרך אחת - ליצור יותר, והדרך השניה - לחיות
לפי חיש. דרך שלישית - אין. אפי יודע כי בפדי להגיע לייצור, לכל
הפחות, של 75% מהתצרוכת שלנו, וזה אצלנו אידיאל, פי מי טיוצף 75%
יכול להתפק בזה בטעת חירום, אבל כאשר יוצרים רק 20 אחוז בטום טעת
חירות לא נוכל להטאר בחיים. עד אשר נגיע לייצור של 55% תעבורנה
שנים רבות. לזה אפי לוקח בחשבון את מספית המצרכים, ופספי היהודים
שבאים הנה לבנות, ולא לעטות ספקולציות. בפספים אלה איננו יכולים
למלא את כל הרצונות שלנו. אינבי אומר: את הצריכה שלנו, כי יס
הבדל בין הצריכה לבין הרצונות והתארות. על כן, אני תומך ברעיון של
הורדת רמת חיינו.

ח. לנדאו: היא במילא יורדת.

ט. לביא: הייתי בצפפת לפני כמה חסן, והסתכלתי כיצד
חיים שט. הייתי גם במספחות עשירות, ואני
רוצה לומר לכם, כי כאשר אני בא לחו"ל אני אככל קבאה כיצד חיים הגויים
וכיצד אנו חיים.

אני חושב, שמכסת הנקודות צריכה להקבע לכל אדם ואדם בהתאם למצרכים שיש לו; אדם שיש לו יותר מצרכים - יקבל פחות נקודות, אדם שיש לו פחות - יקבל יותר נקודות.

אני מתנגד לטוק החפשי בכל תקף, כי הטוק

השני יטחית אותנו.

א. ריקבטי:

שמעתי את הצעותיהם של חברי הכנסת ספיר ולנדאו, ואף אני חושב כי צריך להסיל פיקוח על הטוק השני, אבל אני שואל את עצמי: מדוע איננו מוסיפים העקבות הסיטה האנגלית בטוח ההלבטה. אני שמעתי את הצעת חבר הכנסת הרפז ואני מתנגד לה. אולם, אולי בכל זאת אפשר במקום תלבושת אחיזה ליצור שנים, שלטה מיני מלבושים. הייתי מציע לעשות מחיר ממוצע למצרכים הכרחיים מלבושים ונעליים. אם כל אדם יהיה בטוח שיקבל את המלבוש שלו - כפי שזה היה בהוג באנגליה - לא יהיה מקום לטוק שחור.

מר הולנדר:

אני מסכים, שהבעיה של הטוק החפשי היא בעיה של כל שיטת היבוא ללא תשלום מצד אחד, ובעיה של יהסיים מסקיים עם יהודים מחו"ל מצד שני, אבל אינני חושב לכי עכסו הזמן לדון על כך. אני מסכים בהחלט להיות נוכח בישיבה בשעה שתקיים הדיון על יבוא ללא תשלום. אני רק יכול לומר, כי המססלה קבלה החלטה על קווים מסוימבכדי לעשות פיקוח יעיל ביותר. על היבוא ללא תשלום. היו הצעות קונקרטיות שהובאו על ידי מר שגהר ממשרד האוצר ועל ידי משרדנו, ואני חושב כי בעוד שבועיים תתקבל החלטה רשמית על כך. אם זה כך נשאלה השאלה: אם אנו יכולים להנהיג שיטה זו של יבוא ללא תשלום רק לגבי חטרי בניה, או אף למצרכי הלבטה והנעלה. אני יכול לקבל את דעת החברים האחרים, כי בניה אנו צריכים, והלבטה - איננו צריכים.

אני רוצה לומר כמה מלי על הסטוקים והמלאי שנמצאים בידי החנוונים. כל הסטוקים הנמצאים בחפזיות שברחוב נחלת בנימין מכילים מצרכי לוקסוס בלבד, ואז מתעוררת השאלה: אם מטעמים פסיכולוגיים ופוליטיים אנו יכולים להכניס מצרכים אלה לטוק "לכל" אולם זה איננו הפתרון, גם אם נעשה זאת. לפני שד"ר יוסף התחיל בקיצוב היה מלאי בארץ.

אם איננו יכולים לקבל מהאוצר יותר מאשר 10 מליון לירות, מניין ניקח את החסר. אפשר לומר, כפי שאמרו: אם אין אין, זה הגיוני, אבל אין זה פותר את בעיית התעסוקה. אינני רוצה להכנס לבעיה - מה טוב בשביל יהודים, ומה רע, אם היהודים צריכים לעבוד בחקלאות, או במסחר, אבל המציאות היא שרובות מספחות, פרנסתם היא על המסחר. הצעד הראשון של יצירת טוק חפשינעשה ברוסיה מסט ואחר כך בכל ארצות המסחר הקומינסטי. במצאות בידנו הסיוסות הראשונות של הפיקוח החדש בארצות הברית. הם לטרו משיטת הפיקוח שהיתה בהוגה במלחמת העולם השניה. אז הם עשו מילינג למחירים מסוימליים מיוחדים גם בשביל הקסוענים וגם בשביל הטיטונאים. היות שיטה זו אינה יעילה אף בארצות הברית, והם עשו את אשר הציעו כן, בלישר: כסט פלוס.

לפי עניות דעתי, החישוב שעמיתם ביחס להכנסה הלאומית אינו נכון. אינני יודע על מה מבוסס חישוב זה שעמיתם. גם באנגליה יש בעיה של אינדקס ועליה המחירים. באנגליה עליית המחירים הגיע ל-14% ובארצות הברית ל-25%. אם נשווה את מצבנו לארצות אחרות, הרי היות מצבנו הרבה יותר טוב מאשר היה במקופפן האחרונה. אם נקבל את כל המצב כל העזרה שאנו דורשים מכל הארצות, והיה לנו מטבע זר בטפע, אני חושב שגם זה יהיה אינפלציהני בשבילנו.

אםי מסכים עם כל אלה שאמרו, כי אין צורך בלוקסוס בארץ. אני בעד החטרת "הצנע", אולם זה לא יקל על מסיכת הון מבחנץ. לכן, אני חושב, כי איננו צריכים להיות דוגמטיים, איננו יכולים

להיות דוגמטים בטעה של דינסיות כזאת בתקופתנו. אני חושב, שאנו צריכים להיות גמיסים בהחלט בגישתנו לדון בכל הבעיות הללו. אני חושב, שאנו צריכים לקחת בחשבון את גיליות המטק, ויחד עם זאת פיקוח יעיל. אנו צריכים לתת לצבור, מה שאנו מבטיחים. עד היום זה לא היה. אם אינכם רוצים לעשות שוק שני, זה לא יהיה גם עכשו. כל זמן שאנו קולטים עליה, איננו יכולים לדרוש מהאוצר רק 10 טליון לירות, כי עלינו לקחת בחשבון שיהיו עוד 200 אלף יהודים, ואז יש צורך בסכומים גדולים יותר.

אני מסכים להצעתם ביחס לפיקוח על השוק השני, ואנו חושב, שאנו צריכים להתחיל לחשוב בכיוון זה, אם כי אינני יודע אם יהיה לנו תקציב בסגיל רבבות פקידים, אך גם אם יהיה אינני חושב, שהדבר אפשרי. כמובן שאנו צריכים לכוון את היבוא ללא תשלום לסחורות שאנו רוצים בהן. אמלל היה אצלי יהודי מקרקאו, הנמצא זו הפעם הראשונה בארץ, והוא רוצה להקים בית חרושת לטכסטיל בארץ. הוא מסכים לשלוח ארצה מכונות בכספו הוא ומסכים להסיע 200 אלף דולר. זוהי הצעה לא רעה כל כך, אבל הוא אינו רוצה לתת לי חמרי גלם ביבוא ללא תשלום. הוא שואל: "מה אתם דורשים?" מכונות אני צריך להביא בכספי, הובלה - בכספי? ++++++

אני מקווה שאוכל לקבל את הפרטיכל, כי אני רוצה שטר המסחר יקרא מחזורות דעתם של כל חברי הועדה, ואז נדון טוב פעם ורק אז נביא את ההצעה לממשלה, אשר מצטרף להאליס.

אני מקווה שאתם טבעי רצון סכן, שסיחתנו אתכם פעולה. אנו מסכימים גם בעתיד לשתף אתכם פעולה ולסמוע חוות לעתכס.

היו"ר ס. בדר: אני מצטער, כי אמרת אותם דברים טרציתי אני לומר. רציתי להודות בטם הועדה על שיתוף הפעולה מצד משרד המסחר והתעסיה. משרד המסחר והתעסיה קיים את הבטחתו שלא יחליט על שנויים במדיניות הקיצוב מבלי להתייעץ אתנו. אנו מקויים ששיתוף פעולה זה ימשך גם בעתיד.

אני מציע, שאנו נסכסם את הדיון בטאלה זו כיטיבה שתקייים מחר. אני מבקש את כל החברים שהציעו היום הצעות קונקריות להגישן לי בכתב, בכדי שאוכל למסור למשרד המסחר והתעסיה את דעת הרוב, במידה שפגיע להצעות רוב, ואת דעת המיעוט, שלא תתקבל על דעת כל הועדה. אנו לא נביא את המיכונות לכנסת, אלא רק למשרד המסחר והתעסיה.

צ. יהודה: אני חושב, כי היה יותר טוב, אילו היו היה עובד על הפרטיכל ומביא לנו את סיכומי חה.עות, מאשר להתחיל טוב בוויכוח גנרלי. אני מציע שהיו"ר יעשה זאת ליטיבה שתקייים ביום השני, ולא ליטיבה שתקייים מחר.

ההצעה בתקבלה

היטיבה בנעלה גשעה 13.00